

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Natales Sanctorvm Belgii, & eorundem Chronica Recapitulatio

Molanus, Johannes

Dvaci, 1616

Vigesima octaua Ianuarij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9477

translatio sancti Sulpicii episcopi, & sanctæ Leocadiæ virginis. Fuit autem episcopus Baionensis in Gasconia, siue, vt literati quidam loquuntur, ad Aquas Augustas, in limite Hispaniensi. Id enim constat ex sermone de translatione. Eiusque corpus eadem occasione, & eodem tempore, quo corpus sanctæ Leocadiæ, per Comitem Hannoniæ, ad Belgas delatum esse putatur.

2° *De beato Ioanne episcopo Morinensi.*

Ex Chronicis Bertinensium, cap. quadragesimo.

Eodem die, anno millesimo centesimo trigésimo, obitus B. Ioannis episcopi Morinensis, qui triginta annis episcopatum sanctissime rexit, iudiciorum, pauperum, ecclesiarum, bibliothecarum, & dilatandæ religionis, sedulus obseruator. Qui in libro vitæ, numero sanctorum pie creditur ascriptus, quanquam non sit per Romanam ecclesiam canonizatus. Vita eius ad diuum Bertinum conscripta habetur. Hic Ipris ad sanctum Martinum, Regulares instituit.

Vigesima octaua Ianuarij.

1° *De sancto Carolo magno Imperatore.*

Ex Martyrologio Aquisgranensi, historijs & annalibus rerum Caroli, literâ canonizationis, ac aliunde.

Aquisgranî, natale sancti CAROLI confessoris, primi de stirpe Francorum ordinatione diuinâ Romanorum Augusti: qui ab inuente ætate sæculi pompam despiciens, imperialis potentia gladio & sanctæ prædicationis verbo, vitæque salutaris exemplo, conuertit Guasconiam Hispaniam, atque Galæciam. In eâ namque corpus beati Iacobi Apostoli, nefandis idolorum ritibus

ritibus oppressum, hodierno honori restituit. Conuertit quoque ad Dominum Frisiam, Alemanniam, atque triplici tropæo Saxoniam. Ædificauit quoque proprijs sumptibus, ad laudem & honorem sanctæ Trinitatis, viginti septem ecclesias, quarum excellentiæ typhum obtinet Aquensis, præsentibus suffragijs gloriosa. Hactenus Ecclesiæ ipsius Martyrologium. Quiescit autem Aquisgrani in rotunda Dei genitricis, quam exstruxit, basilica: quæ ciuitas inter Imperiales prima est, diœcesis Leodiensis, Romanorum Imperatorum prima coronatione, & septennali reliquiarum visitatione celebris. Luitprandus Diaconus nominat eam Thermas Giani. Cæterum Imperator recta linea descendit à Pipinis, primis Brabantiæ Ducibus, qui in Austrasia Maiores erant domus regiæ. Siquidem Carolus Martellus fuit eius auus: pater verò Pipinus tertius, qui ex Maiore domus, auctoritate Apostolica, & Francorum electione, à sancto Bonifacio Germanorum Apostolo, rex est consecratus, detruso in monasterium Childerico. Hinc Carolus in Ducatu Brabantiæ, & in Francorum regno succedens, nihil antiquius habuit, quàm Romanæ Sedis dignitatem & fidem catholicam tueri, ac propagare. Hinc relicto domestico contra Saxones bello, aduersus Longobardos profectus est, vt Italiam, ecclesiamque Romanam, ab eorum immanitate liberaret. Indignabatur enim quod tam barbaræ gentes adhuc in Italia regnarent, & à parentibus suis Mattello & Pipino, sæpius prælijs victæ, nondum continerentur. Itaque cum tota fere Italia, præter urbem Romam, potirentur, Dei adiutorio cepit & debellauit potentissimum regem Desiderium; grauem-

Li. 3. c. 13.

grauemque gentis eius dominatum, post annos ducentos & sex, ex quo in Italia regnare cœperat, à ceruicibus Italarum dimouit, ac patrimonia que à perfida Longobardorum gente detinebantur brachio forti, Apostolicæ Dei ecclesiæ, cuius esse dinoscebantur, restituit. His enim verbis Adrianus Pontifex id scribit ad Constantinum & Irenem Augustos; qui Pontifex etiam hac de causa conuocato concilio, multis priuilegijs Carolum ornauit. Deuictis Longobardis mox domum redijt, contrà bellicosissimos Saxones: quos quidem superauit, sed bello in tertium supra trigessimum annum protracto. Victos autem, falsis dijs posthabitis, Christianam fidem profiteri voluit. Similiter Hispaniam, à barbaris gentibus oppressam, exercitum ingenti celeritate trajiciens, citissimè superauit. Victis autem præcipuè imperauit, vt Christianæ fidei legem susceperent. Subiecit præterea Francorum potestati Aquitanos, Vascones, Britones, Bauaros, Hunnorum verò ingentem & barbaram multitudinem, qui in Pannonia sedem habentes, post Saxones armis virisque erant opulentissimi, tandem octauo anno, postquam bellum inceperat, penitus superauit, vt nullum ferme pristinae potentia remaneret vestigium. Zelum porro suum erga Romanam Sedem non tantum eo bello declarauit, quod contra Langobardos feliciter confecit, sed & postmodum cum Beneuentani contra Romanam ecclesiam initia maximæ seditionis mouebant. Carolus enim cum omni exercitu, maxima celeritate, Italiam repetebat, & solo aduentu populorum seditiones comprimebat. Præterea, cum Romani aduersus Leonem Pontificem, coniurationem inijsent, exemplo

*Vide Carolum Sigonium de re-
gno Italia, in fine libri
tertij, &
intro quor-
um.*

Leo 3.

cum

cum exercitu in Italiam tertio contendit, & Pontificem, cum ingenti gloria, in Urbem restituit. A quo mox pro egregijs meritis, Romano etiam populo applaudente, Augustus est appellatus, & Imperatoris nomen, dignitatemque suscepit. Ita summi imperij dignitas, Occidenti, vbi trecentis & triginta annis fuerat amissa, egregiâ virtute sancti Caroli est restituta. Multas construxit dioceses, & sacras ædes. Præceptorem habuit Alcuinum, cuius operâ Parisiense gymnasium instituit. Præ se ferebat, mansuetudinem in puniendo, æquitatem in iudicando, moderationem in gubernando, liberalitatem erga peregrinos & pauperes, humanitatem in omnes. Tandem verò fide ampliata, statu ecclesiæ religiosè ordinato, regno etiam suo dilatato & pacato, diem obiit, anno octingentesimo decimo quarto, ætatis septuagesimo secundo, imperij decimo quarto.

Sigonius scribit, Othonem tertium, anno millesimo ossa eius è tenebris eruisse. Postea autem sub Frederico Imperatore anno centesimo sexagesimo sexto, vt constat ex impresso diplomate Aquensis ecclesiæ, solenniter est, de licentia Pape Paschalis, & ex consilio vniuersalis cleri in canonem Sanctorum inscriptus. Vnde natalis celebratur die vigesima octaua Ianuarij, eleuatio vigesima septima Iulij.

Aduersus prædicta vrgeri posset, Paschalem illum illegitimè sedisse contra Alexandrum tertium. Sic est. Sed Aquenses bona fide à Paschali, & Cardinalibus eius, hoc est, vt putabant, à Romana ecclesia, postularunt patroni sui canonizationem. Hanc autem postea legitimi Pontifices non irritarunt, sed ratam habuerunt, non tamen vt à sua Sede emanatam. Quo spectat quod Itali quidam Iurisperiti, inter quos sunt Cardinalis Hostiensis & Ioannes Andreæ, Decretalium Interpretes, scribant extolerantia Romanæ ecclesiæ

*Vterque ad
caput pri-*

ecclesiæ magnificum Carolum in sola capella sua Aquisgrani, & non in alijs ecclesijs, venerari. Colitur autem nunc in varijs ecclesijs Belgij, Germaniæ, & Franciæ, propter erectas diceceses, aliaque præbita beneficia. Sed hoc aut interpretum illorum tempore nondum fiebat, aut ab ijs fuit ignoratum.

Cæterum Aquisgranum nobilitarunt etiam Concilia aliquot, potissimum sub Carolo magno, & Ludouico pio, pro reformatione cleri habita: & prædicationes tam Conradi Decani, viri sancti, qui postea factus est episcopus Hildeshemensis, quam Ioannis Scholastici Xanthenis: quibus prædicantibus, cruce se pro liberatione terræ sanctæ signarunt Fredericus rex Romanorum, Sifridus episcopus Maguntinus, Henricus dux Brabantiae, & vtriusque ordinis alij complures.

*Trithemius
in Chronico
Hirsangia,
anno mille-
simo ducenti-
mo tertio
decimo
quinto.*

Dicta est autem Aquisgranensis ecclesia à Maioribus monasterium sanctæ Mariæ, eo quod viginti clerici, à sancto Carolo magno instituti, regulariter & canonicè in ea vixerint, sub obedientia, in communi, intra claustrum, simul manducantes & dormientes, iuxta statuta concilij Moguntiacensis, sub Carolo magno celebrati: Sed hoc suauitè iugum sibi, vt Moguntini, & plerique alij, excusserunt, sub Othone tertio, & Nodgero episcopo suo, Qui regulares clericos viginti, conuerterunt in viginti octo Canonicos proprietarios, quoniam id temporum illorum malitiam exigere iudicabant.

Capite 9.

Habuit etiam prædicta Ecclesia nomen Capellæ. Nam in Annalibus Ludouici legitur Aquisgrani terræ motum ipsam sanctæ genitricis Dei basilicam, quam cappellam vocant, regulis plumbis rectam, ex parte non modica denudasse. Quo etiam pertinet quod Carolus in testamenti sui breuiario diuidi noluerit, quæ ad Capellam, id est, ecclesiasticum ministerium, pertinerent. Quæ autem liquidò constabat capellæ non esse collata, iustæ æstimationis pretio emi, & haberi permisit.

Declarauit autem Carolus affectum suum & reueren-

reuerentiam erga clerum, quando Theodosij legem renouauit, quâ cautum erat vt lites omnes & controuersie forenses ad iudicium ecclesie remitterentur, si alteruter litigatorum id postularet. Cuius testes sunt Innocentius tertius in Decretalibus, & Gratianus in Decreto, & qui primo loco nominandus erat, ipsemet Carolus, in suis Capitularibus.

Inn. c. Nouit. De iudicijs. Gr. l. ii. qua. 1. Quicumque.

Ad ecclesiam verò & ad sacrosanctam Dei matrem peculiarem affectum declarauit Aquisgrani, multas columnas marmoreas ex varijs Italiae locis aduectas illuc inferens, ac magnum thesaurum sacrarum reliquiarum inde à Palestina conquistum adportans, & quotannis populo spectandum reuerenter exhiberi decernens. Durauit, inquit Canisius, in nostram ætatem vsque frequens piorum ad eam sacram eadem peregrinatio, vt permulti remotis è locis, ac ex media etiam Pannonia, religionis ergò peterent Aquisgranum, illieque suam erga Deiparam obseruantiam pia liberalitate, & liberali pietate, publicè testarentur.

Lib. 5. de Maria capite 24.

2°. *Appendix de sancto Speo.*

Ex Chronico Hirsfeldensi.

Q Vieuit etiam Aquisgrani sanctus **S P E V S**. Quem confessorem ab Henrico rege ex Aquisgrano acceptum, & in *Hartenburg* translatum esse, scribit in *Hirsfeldensi Chronico* Lambertus *Scafburgensis*, anno millesimo sexagesimo secundo. Sed addit idem anno septuagesimo quarto, cum præsidiarij in castello *Hartenburg* circumiacentis regionis opulentissimas villas direptione, & alijs sceleribus vehementer offenderent, vulgum

gum Saxonix facto grege in *Hartenburg* irruisse, ipsumque funditus deleuisse: reliquias verò sanctorum, abbatem ex vicino cœnobio opportunè superuenientem, vulgo eripuisse, & ad suum monasterium cum honore transuexisse.

Vnde plura peti possent. Nam *Aquisgranenses* nullam eius habent memoriam, nisi quod inter chartas reliquiarum legatur, *Pulueres reliquiarum sancti Spei episcopi & martyris*. Quod cum *Hirsfeldensi Chronico* non videtur concordare, in quo confessor nominatur.

Die vigesima nona Ianuarij.

De beato *Arnulpho*, martyre *Cisoniensi*.

Ex rithmo de beato *Arnulpho*, & relato D. *Alardi*, Reverendi abbatis *Cisoniensis*.

Cisonij, beati *Arnulphi* militis & martyris, qui in defensione domini ac magistri sui, innocens laqueo peremptus fuit. de quo extat rithmus, cuius paucos versus subiungam. *Exstat Cisonij, & a lib.*

Omnis plebs *Cisonij*,

Martyris egregij

Gaudet de præsentia.

Nam si quis cum febribus

Huc venit, & præcibus,

Sentit beneficia.

Concurrente populo;

Multa Dei famulo

Donantur beneficia.

Item.

Ibi nunc repositus

Iacet martyr inclytus,

In altaris margine.

Ibi *Gisla* posita

Est, & eius inclyta

Proles, *Alars* nomine.

Horum trium meritis;

Et *Eurardi* militis,

Præsta pater omnium

C 3

Sic